

it becomes clear that they reflect the rich Christian anthropological experience, which, in general, has not lost its relevance in the modern educational process, pedagogical theory and practice.

On the theoretical level, it has been outlined that the holistic pyramid of scientific ideas about teaching activities was formed for quite a long period; this fact actualized their perception by modern researchers as the sole historical and educational panel. The gradual level of reflection of itinerant clergy public role – as teachers and intellectuals, who actively performed educational functions in various administrative and territorial units can be correlated nowadays with the following phenomena: spiritual and educational basis, social inclusion, territorial concentration, etc.

Having summarized the uniqueness of Christian presuppositions of phenomenological development, it becomes clear that higher education: developed in religious and reform keys; was practically realized by performing educational functions that were carried out by the gradual principle; differed in the socio-cultural regard due to its unique nature – the ability to cover a wide range of pupils on the broad geographical spaces.

Keywords: higher education, Christian origins, socio-cultural life, personality.

УДК378:37.013.3

Сергій ШАРОВ

*кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри української і зарубіжної літератури
Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького,
м. Мелітополь, Україна
e-mail: sharov@mdpu.org.ua*

КОМПЕТЕНТНІСНИЙ ПІДХІД: ПЕРЕВАГИ, СТРУКТУРА ТА ОСОБЛИВОСТІ

Жорсткі вимоги сьогодення до підготовки фахівців, а також необхідність модернізації змісту вищої та середньої освіти у відповідності до сучасних економічних, політичних, соціальних умов, зумовили впровадження компетентнісного підходу в освітню діяльність вищої та середньої школи. У статті наводяться переваги впровадження компетентнісного підходу, аналізуються визначення понять «компетентність» та «компетенція», розкривається їх сутність. Наголошується на тому, що поняття компетентності є ширшим, ніж система понять «знання – уміння – навички», оскільки містить емоційно-ціннісні орієнтації особистості та інші компоненти. Зазначається, що випускник, який має розвинуті загальні та професійні компетентності, стає більш конкурентоспроможним та затребуваним на ринку праці. Розглядаються проблемні питання щодо впровадження компетентнісного підходу в освітній процес.

Ключові слова: компетентнісний підхід, освітня парадигма, навчальний процес, компетенція, компетентність.

Сьогодні потреби суспільства у всебічно підготовлених фахівцях, здатних якісно виконувати свої професійні обов'язки, вільно пристосовуватися до мінливих соціальних, політичних та економічних умов, потребують постійного оновлення змісту освіти та пошуків сучасних підходів до навчання. Насамперед це стосується зміни освітньої парадигми, спрямованої на накопичення багажу знань, на парадигму формування компетентного фахівця, який має загальні та професійні компетентності та вміє їх застосовувати у відповідності до ситуації.

Зазначене завдання досягається за рахунок впровадження в навчальний процес вищої та середньої школи компетентнісного підходу, який визнано одним із напрямів модернізації освіти України на рівні офіціальних нормативних доку-

ментів, таких як Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012–2021 роки, Національна рамка кваліфікацій, Концепція Нової української школи та ін.

Теоретичні засади компетентнісного підходу в системі вищої та середньої освіти розроблялися такими відомими науковцями як І. Зимня, В. Кремень, В. Луговий, О. Пометун, А. Хуторский. Аналіз визначень провідних понять компетентнісного підходу здійснювали І. П'янкоська, О. Гулай та ін. І. Клак, Н. Побірченко, С. Фурдуй та інші науковці досліджували можливість впровадження компетентнісного підходу в системі вищої професійної освіти. Не зважаючи на численні дослідження, існують певні суперечності у визначенні ключових понять компетентнісного підходу, остаточно не визначені переваги впровадження

компетентнісного підходу у процес професійної підготовки здобувачів вищої освіти.

Метою статті є визначення переваг та проблем впровадження компетентнісного підходу в освітню діяльність вищої школи, аналіз понять, які складають його основу, а саме «компетентність» та «компетенція».

Сучасне інформаційне суспільство розвивається в умовах постійного та стрімкого збільшення обсягів інформації, мінливого економічного, соціального, політичного стану, періодичних кризових ситуацій тощо. З урахуванням цього, для комфортного саморозвитку та життєдіяльності людині вже замало отриманих у школі та інших навчальних закладах знань. Їй потрібні розвинуті здібності використовувати, трансформувати та отримувати нові знання у конкретній ситуації.

Ми згодні з Ю. Панфіловим, який вважає, що в умовах повсюдного поширення мережі Інтернет та вільного доступу до будь-якої інформації в електронному вигляді знання самі по собі знецінилися [7, 58]. Зараз необов'язково пам'ятати все, що вивчалось в школі, закладі вищої освіти тощо. Достатньо знайти потрібну інформацію в мережі Інтернет та використати її для вирішення поставленої задачі, обираючи оптимальний та ефективний спосіб, заснований на раніше сформованих та розвинутих компетенціях. Тобто здібності пошуку та модифікації знань мають більшу питому вагу у житті людини, ніж самі знання.

На сьогодні ефективною стратегією модернізації освітньої системи є розробка нових освітніх стандартів, інтеграція освітньої політики у міжнародне співтовариство, удосконалення якості навчальних програм, оцінка якості навчання здобувачів освіти на рівні навчального закладу та міжнародних програм, запровадження компетентнісного підходу у навчальний процес вищої та середньої школи. Слід зазначити, що впровадження компетентнісного підходу в освітню діяльність є цілком закономірним кроком на шляху становлення інформаційного суспільства та піднесення статусу України серед інших держав, оскільки модернізаційні процеси, пов'язані із впровадженням та використанням компетентнісного підходу, наразі відбуваються в усіх розвинутих країнах.

Аналіз наукових праць вітчизняних і зарубіжних дослідників свідчить про значну зацікавленість компетентнісним підходом та пов'язаних з ним понять. Його запровадження у систему вищої освіти надає змогу зміцнити взаємодію системи освіти з ринком праці, створити якісну, динамічну та прогностичну систему навчання [10, 77], забезпечити якісну підготовку молодих фахівців, здатних виконувати свої професійні обов'язки на ви-

сокому рівні [7, 59]; зосередити фахову підготовку випускників на їх подальше працевлаштування, використовувати компетенції в якості кінцевого результату навчання [1, 67]; перенести акценти з накопичення знань на розвиток здатностей використовувати знання для реалізації життєвих та професійних завдань; забезпечити орієнтацію навчального процесу на особистість здобувача освіти.

Слід звернути увагу на те, що компетентнісний підхід часто протиставляється традиційній, застарілій системі освіти, для якої характерна тріада понять «знання – уміння – навички» [8, 28]. В протилежність такому підходу компетентнісний підхід заснований на єдності знань, умінь та навичок, доповнених додатковими, зокрема діяльними та емоційно-ціннісними складовими. Він спирається на попередній досвід та дозволяє людині бути самостійною, мобільною, своєчасно підлаштовуватися до змін, вибирати власні шляхи вирішення поставлених завдань, нести за них відповідальність [7, 58], проявити свою активність та дієвість у якості громадянина та фахівця.

Зазначені тенденції стосуються не тільки вищої, але і середньої освіти, про що неодноразово зазначала Міністр освіти і науки України Лілія Гриневич, її заступники, відомі представники вітчизняних освітніх об'єднань. У рамках Нової української школи було розроблено десять ключових компетентностей, формування яких дозволить випускникам нової школи стати патріотами країни, розвинутими та освіченими особистостями.

Підхід до навчання, заснований на компетентностях, було покладено в основу формування освітньої парадигми у рамках проекту Тьюнінг, яка отримала назву «студентоцентроване навчання». Запровадження зазначеної парадигми у діяльність закладів вищої освіти ставило за мету забезпечення максимального професійного розвитку студентів та успішне працевлаштування, як на території власної країни, так і за кордоном, забезпечуючи, таким чином, студентську мобільність [11, 44]. Студентоцентроване навчання було реалізоване на рівні впливу на варіативну складову стандартів вищої освіти, оновлення змісту навчальних дисциплін з урахуванням переліку компетенцій та результатів навчання, які є основними категоріями студентоцентрованого навчання, зміни форм, методів, засобів, мети викладання навчальних дисциплін здобувачам вищої освіти [10, 80].

В основі компетентнісного підходу лежить використання двох базових понять: компетенція і компетентність, які логічно та змістовно пов'язані між собою. Більше детально розглянемо зазначені категорії.

Поняття компетенції є первісним по відношенню до інших категорій компетентнісного підходу. За визначенням, компетенцією є особиста якість людини, що впливає на рівень виконання певної діяльності та визначає її поведінку [10, 65]; характеристика абстрактної особи, яка займає певну посаду та володіє певними функціональними обов'язками [14, 47]; категорія, яка формується під час навчання та інтегрує у собі особистий довід, вміння, навички, способи діяльності, особистісні цінності у межах певної професії або галузі людської діяльності [1, 64].

Л. Спенсер і С. Спенсер визначили п'ять типів компетенцій як базових якостей особистості, а саме: мотиви, які направляють особистість на певні дії та поведінку; психофізіологічні особливості, які визначають відповідні реакції на певну ситуацію, інформацію тощо; Я-концепція, яка передбачає наявність ціннісних орієнтації на виконання певної діяльності або поведінки; знання, тобто інформація, якою володіє особистість у певній галузі діяльності; навички як здатність особистості виконувати певні розумові або фізичні дії [12, 11].

Компетентність є актуальним проявом переліку компетенцій, які є складовими зазначеної компетентності. Під поняттям «компетентність» розуміється: динамічна комбінація знань, вмінь, практичних навичок, професійних, морально-етичних та інших цінностей, яка визначає здатність особи здійснювати професійну та подальшу навчальну діяльність [2]; здатність людини ефективно виконувати певну діяльність, у тому числі професійну [10, 65]. У рамках проекту Тьюнінг компетентності розглядаються як сукупність властивостей, динамічне поєднання яких дозволяє ефективно виконати певне завдання. Вони містять знання та здатність ними оперувати, знання про те, як діяти (застосування набутих знань) та жити (цінності та поведінка). З точки зору навчального процесу компетентності розглядаються як частина підготовки майбутнього фахівця (результат навчання) [11, 32].

Слід зауважити, що більшість науковців, що займалися дефінітивним аналізом категорій компетентнісного підходу, звертають увагу на різні визначення поняття компетентність. Однаковою ознакою для всіх визначень поняття «компетентність» є сукупність певних знань, вмінь, навичок, ціннісних орієнтації та ставлень. Деякі використовують термін «компетенція» у якості поняття «компетентність», що не є коректним.

Розмаїття тлумачень можна пояснити декількома причинами, а саме:

- різні підходи до визначення цих понять зумовлюються суспільно-економічним

розвитком конкретно узятій країни, її національними та культурними традиціями, особливостями національної системи освіти;

- окремі визначення занадто звужені або доволі розширені, внаслідок чого може втратитися суть самого визначення;
- зведення визначень до загальноприйнятої семантики, яка відображена у словниках або друкованих джерелах;
- певні невідповідності виникають при перекладі з іноземних мов на вітчизняну.

На думку науковців, які займалися розробкою загальних положень та рекомендацій щодо запровадження компетентнісного підходу в Україні, компоненти освіти повинні добиратися, оптимізуватися та узгоджуватися на основі результатів навчання, виражених в термінах компетентностей, тобто результати навчання стають системоутворюючим фактором освіти [5, 7]. У цьому ж аспекті І. П'янкоська зазначає, що компетентнісний підхід надає можливість підвищити конкурентоспроможність майбутнього фахівця у професійній сфері за рахунок концентрації на кінцевих результатах навчання та здатності вирішувати практичні завдання в реальних виробничих умовах на основі отриманих знань, умінь та навичок [6, 202].

Запровадження компетентнісного підходу у процес підготовки здобувачів вищої освіти надало змогу посилити професійно-прикладну орієнтацію освітніх послуг, їх ефективність, націлити фахову підготовку випускників на їх майбутнє працевлаштування. Ми згодні із думкою О. Заблоцької, яка вважає, що навчальна діяльність при компетентнісному підході дозволяє оцінити якість підготовки випускника на основі перевірки рівня сформованості компетенцій, які визначаються як кінцеві результати навчального процесу [1, 67]. Завдяки переліку компетенцій, які формуються та розвиваються у студентів протягом періоду навчання, вдалося зміцнити зв'язок між професійною освітою та професійною діяльністю [10, 74], між системою вищої професійної освіти та ринком праці; між вимогами до здобувача вищої освіти та результатами його навчальної діяльності.

В цьому контексті ми підтримуємо думку В. Ягупова та вважаємо, що професійними освіта в межах компетентнісного підходу повинна бути скорельована з фаховими компетенціями [14, 47]. Як наслідок, роботодавці при розгляді вакансій зможуть більш обґрунтовано підібрати собі персонал на основі переліку компетентностей, якими повинен володіти, з їх точки, претендент на робоче місце. Зазначена думка підтримується іншими дослідниками, які зазначають, що сформовані компетенції випускників допоможуть роботодав-

цям легше знайти потрібні кандидатури на робочі місця [1, 66]. Перевірка рівня володіння компетенціями може бути здійснена за допомогою співбесіди, тестування, або за допомогою виконання тестових практичних завдань.

Слід зазначити, що період професійної підготовки характеризується не тільки активним опанування знаннями, формуванням умінь та професійних компетентностей, але і зміною ставлення студента до обраної спеціальності, його ціннісних орієнтацій щодо виконання окремих виробничих завдань тощо.

Водночас, кожний випускник закладу вищої освіти, не зважаючи на усталений перелік компетентностей, визначений освітньою програмою для кожної спеціальності, має різний рівень їх сформованості. В залежності від того, які саме компетентності були розвинуті краще, випускник матиме підвищену конкурентоспроможність саме в цій сфері діяльності, у нього сформується індивідуальний стиль, сформується стала потреба у професійному самовдосконаленні, він зможе адекватно оцінити свої можливості щодо виконання професійних обов'язків.

Зважаючи на це, компетентнісний підхід надає змогу розширити можливості працевлаштування для випускників за рахунок збільшення кількості виробничих завдань, які вони можуть успішно виконувати у межах своїх професійних компетентностей.

Слід зазначити, що компетентнісний підхід в освіті не є новим. Так, І. Зимня виділяє три етапи становлення освіти, заснованої на компетентностях (competence-based education). У період з 1960 по 1970 роки були введені головні категорії компетентнісного підходу, «компетенція» та «компетентність», з'явилися перші спроби дати їм визначення та розмежувати ці поняття. Другий етап (1970–1990 роки) характеризується використанням понять «компетенція» та «компетентність» у практиці навчання мовам, під час підвищення професіоналізму в сфері управління, менеджменту, у процесі спілкування. В цей же час з'явилися поняття «соціальна компетентність» та «соціальна компетенція». Третій етап починається у 90-ті роки, коли професійна компетентність стає джерелом пильної уваги з боку науковців, а міжнародна організація ЮНЕСКО окреслила коло компетентностей, які можна розглядати у якості бажаного освітнього результату [3, 10].

Упровадження компетентнісного підходу в якості одного з шляхів глибинної модернізації змісту вищої освіти передбачає вирішення низки проблемних питань, які постають перед владою, навчальними закладами, суспільством.

Насамперед це стосується оновлення стандартів вищої освіти з боку відповідних державних установ, розробки освітніх програм спеціальностей з боку закладів вищої освіти, акредитації відповідних освітніх програм. Крім того, у відповідності до нової освітньої парадигми потрібно розробити єдині підходи до побудови педагогічної системи [4, 33] з урахуванням автономії закладів вищої освіти.

Сьогодні ми можемо подивитися сформовані переліки компетентностей для більшості спеціальностей, за якими навчаються здобувачі вищої освіти. Однак, як зазначає В. Луговий та інші науковці, у межах компетентнісного підходу необхідно перебачити формування таких компетентностей, які знадобляться у майбутньому. Зазначені завдання вирішити доволі проблематично, що пояснюється безперервними, слабопрогнозованими змінами на ринку праці [5, 10].

Проблемним питанням залишається посилення самостійності студентів щодо формування власної освітньої траєкторії під час навчання у закладі вищої освіти [13, 485] та самоосвіти після його закінчення. Тут на перший план виступає складання освітньої програми спеціальності з урахуванням останніх досягнень у відповідній сфері діяльності, підбір найбільш важливих загальних та професійних компетентностей, якими повинен володіти випускник даної спеціальності, інформування студентів щодо переваг формування індивідуальної освітньої траєкторії.

Окремою проблемою є відсутність у певній частині науково-педагогічних працівників сформованих здатностей щодо використання компетентнісного підходу, внаслідок чого вони не розуміють, на що саме орієнтуватися у підготовці майбутнього фахівця. На думку Ю. Панфілова, у деяких викладачів відсутній досвід практичного застосування теоретичних знань [7, 64], які опановують студенти у межах вивчення дисципліни або циклу дисциплін.

На якість формування компетентностей у студентів та їх подальше працевлаштування впливає недостатня практична підготовка у реальних умовах під час навчально-виробничих практик. Це можна пояснити недосконалим початковим планом підготовки здобувачів вищої освіти за конкретною спеціальністю або недостатньою кількістю баз практик. Існують випадки, коли студент на підприємстві тільки заважає працівникам і не має можливості застосувати набуті знання та перевірити на практиці сформовані компетенції. Як наслідок, потрібно продовжувати зміцнювати зв'язки між підприємствами, установами з одного боку та закладами вищої освіти з

іншого з метою прямого замовлення конкретних фахівців, забезпечення зворотнього зв'язку між роботодавцями та освітніми установами, уточнення переліку професійних компетенцій тощо.

Звісно, у напрямку вирішення зазначених вище завдань зроблено вже доволі багато, а саме прийнято закон України «Про освіту», «Про вищу освіту» у новій редакції, розроблені проекти стандартів більшості спеціальностей, розроблена нова класифікація спеціальностей, починає активно розвиватися дуальна освіта, розпочато реалізацію концепції розвитку закладів вищої освіти «Університет 3.0» тощо.

Отже, компетентнісний підхід є закономірним кроком на шляху модернізації змісту освіти України в сучасних умовах розвитку інформацій-

ного суспільства, які характеризуються мінливістю, постійним збільшенням інформаційних потоків, підвищеними вимогами до фахової підготовки випускника. До його особливостей відноситься результативно-цільова та особистісно-орієнтована спрямованість освітнього процесу, наявність складної структури, зв'язок із подальшим працевлаштуванням тощо. Ключовими поняттями компетентнісного підходу є «компетенція» та «компетентність», де компетентність виступає у якості складеної категорії, містить перелік відповідних компетенцій, виступає актуальним проявом компетенцій. Різні визначення понять пояснюються національними особливостями, неоднозначністю перекладу з іноземних мов, занадто розширеним або звуженим тлумаченням.

Список використаних джерел

1. Заблоцька О. С. Компетентнісний підхід як освітня інновація: порівняльний аналіз. Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. 2008. №40. С. 63–68.
2. Закон України «Про вищу освіту» із змінами, внесеними згідно із Законами. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>(дата звернення 03.01.2019).
3. Зимняя И. А. Ключевые компетенции – новая парадигма результата образования. Эксперимент и инновации в школе. 2009. №2. С. 7–14.
4. Клак І. Є. Теоретичні засади компетентнісного підходу в системі вищої професійної освіти. Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Серія: Педагогічні науки. 2015. №124. С. 32–34.
5. Луговий В. І., Слюсаренко О. М., Таланова Ж. В. Становлення системи основних понять і категорій компетентнісного підходу в умовах парадигмальних змін в освіті. Компетентнісний підхід в освіті: теоретичні засади і практика реалізації: матеріали методол. семінару (3 квіт. 2014 р., м. Київ). С. 5–18.
6. П'янкоська І.В. Компетенція та компетентність як провідні поняття компетентнісного підходу. Наукові записки Національного університету Острозька академія. Серія: Психологія і педагогіка. 2010. №15. С. 202–211.
7. Панфілов Ю. І., Фурманець Б.І. Компетентнісний підхід в освіті: досвід, проблеми, перспективи. Теорія і практика управління соціальними системами. 2017. №3. С. 55–67.
8. Побірченко Н. С. Компетентнісний підхід у вищій школі: теоретичний аспект. Освіта та педагогічна наука. 2012. №3. С. 24–31.
9. Пометун О. І. Дискусія українських педагогів навколо питань запровадження компетентнісного підходу в українській освіті. Компетентнісний підхід у сучасній освіті. Світовий підхід та українські перспективи. К., 2004. 111 с.
10. Психолого-педагогічні засади проектування інноваційних технологій викладання у вищій школі: Монографія / За заг. ред. В. П. Андрущенка, В.І. Лугового. – К.: Педагогічна думка, 2011. 260 с.
11. Рашкевич Ю. М. Болонський процес та нова парадигма вищої освіти: монографія. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2014. 168 с.
12. Спенсер Л., Спенсер С. Компетенции на работе. М.: НРРО, 2005. 384 с.
13. Фурдуй С. Б. Компетентнісний підхід у вищій школі в Україні: розробка та впровадження ідей при підготовці фахівців соціономічної сфери. Young. 2017. Т.43. №3. С.485–489.
14. Ягупов В. В. Провідні методологічні характеристики основних видів компетентності майбутніх фахівців, які формуються у системі професійно-технічної освіти. Модернізація професійної освіти і навчання. 2012. Т.2. С. 45–59.

References

1. Zablotska, O.S. (2008). Kompetentnisnyi pidkhd yak osvitiia innovatsiia: porivnialnyi analiz [Competency Approach as Educational Innovation: Comparative Analysis]. Visnyk Zhytomyrskoho derzhavnoho universytetu imeni Ivana Franka, 40, pp. 63–68 [in Ukrainian].
2. Zakon Ukrainy «Pro vyshchuosvitu» iz zminamy, vnesenymy zghidno iz Zakonamy [The Law of Ukraine «On Higher Education», as amended in accordance with the Laws]. Retrieved from <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18> [in Ukrainian].
3. Zimniaia, I. A. (2009). Kliuchevye kompetentsii – novaia paradigma rezultata obrazovaniia [Key competencies – a new paradigm of the result of education]. Eksperiment i innovatsii v shkole, 2, pp. 7–14 [in Russian].
4. Klak, I. Ye. (2015). Teoretychni zasady kompetentnisnogo pidkhdohu v systemi vyshchoi profesiinoi osvity [Theoretical foundations of a competent approach in the system of higher professional education]. Visnyk Chernihivskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu. Serii: Pedahohichni nauky, 124, pp. 32–34 [in Ukrainian].
5. Luhovi, V. I., Sliusarenko, O. M. & Talanova, Zh. V. (2014). Stanovlennia systemy osnovnykh poniat i katehorii kompetentnisnogo pidkhdohu v umovakh paradyhmalnykh zmin v osviti [Establishment of a system of basic concept and categories of competence approach in conditions of paradigmatic changes in education]. Kompetentnisnyi pidkhdid v osviti: teoretychni zasady i praktyka realizatsii: materialy metodol. seminaru, pp. 5–18 [in Ukrainian].

6. Piankovska, I. V. (2010). Kompetentsiia ta kompetentnist yak providni poniattia kompetentnisnogo pidkhotu [Competence and competence as the leading concepts of competence approach]. *Naukovizapysky Natsionalnoho universytetu Ostrozka akademiia. Seriya: Psykholohiia i pedahohika*, 15, pp. 202–211 [in Ukrainian].
7. Panfilov, Yu. I. & Furmanets B. I. (2017). Kompetentnisnyi pidkhid v osviti: dosvid, problemy, perspektyvy [Competency approach in education: experience, problems, perspectives]. *Teoriia i praktyka upravlinnia sotsialnymi systemamy*, 3, pp. 55–67 [in Ukrainian].
8. Pobirchenko, N. S. (2012). Kompetentnisnyi pidkhid u vyshchii shkoli: teoretychnyi aspekt [Competency approach in high school: theoretical aspect]. *Osvita ta pedahohichna nauka*, 3, pp. 24–31 [in Ukrainian].
9. Pometun, O. I. (2004). Dyskusiia ukrainskykh pedahohiv navkolo pytan zaprovadzhennia kompetentnisnogo pidkhotu v ukrainskii osviti [Discussion of Ukrainian teachers around the introduction of a competent approach in Ukrainian education]. *Kompetentnisnyi pidkhid u suchasni osviti. Svitovyi pidkhid ta ukrainski perspektyvy*. Kyiv, 111 p. [in Ukrainian].
10. Psykholoho-pedahohichni zasady proektuvannia innovatsiinykh tekhnolohii vykladannia u vyshchii shkoli: Monohrafiia [Psychological-pedagogical bases of designing of innovative technologies of teaching in high school]. Kyiv: Pedahohichna dumka, 260 p. [in Ukrainian].
11. Rashkevych, Yu. M. (2014). Bolonskyi protses ta nova paradyhma vyshchoi osvity: monohrafiia [The Bologna Process and the New Paradigm of Higher Education]. Lviv: Vydavnytstvo Lvivskoi politekhniki, 168 p. [in Ukrainian].
12. Spenser, L. & Spenser, S. (2005). Kompetentsii na rabote [Competences at work]. Moscow: HIPPO, 384 p. [in Russian].
13. Furdui, S. B. (2017). Kompetentnisnyi pidkhid u vyshchii shkoli v Ukraini: rozrobka ta vprovadzhennia idei pry pidhotovtsi fakhivtsiv sotsionomichnoi sfery [Competency approach in high school in Ukraine: development and implementation of ideas in preparation of specialists of the socio-economic sphere], *Young*, 3(43), pp. 485–489 [in Ukrainian].
14. Yahupov, V. V. (2012). Providni metodolohichni kharakterystyky osnovnykh vydiv kompetentnosti maibutnikh fakhivtsiv, yaki formuiutia u systemi profesiino-tekhnichnoi osvity [Leading methodological characteristics of the main types of competence of future specialists who for min the system of vocational education]. *Modernizatsiia profesiinoi osvity i navchannia*, 2, pp. 45–59 [in Ukrainian].

Сергей Шаров. Компетентностный подход: преимущества, структура и особенности

Жесткие требования к подготовке специалистов, а также необходимость модернизации содержания высшего и среднего образования в соответствии с современными экономическими, политическими, социальными условиями, обусловили внедрение компетентностного подхода в образовательную деятельность высшей и средней школы. В статье рассматриваются преимущества внедрения компетентностного подхода, анализируются определения понятий «компетентность» и «компетенция», раскрывается их сущность. Отмечается, что понятие компетентности шире, чем система понятий «знания – умения – навыки», поскольку содержит эмоционально-ценностные ориентации личности и другие компоненты. Отмечается, что выпускник, который имеет развитые общие и профессиональные компетентности, становится более конкурентоспособным и востребованным на рынке труда. Рассматриваются проблемные вопросы внедрения компетентностного подхода в образовательную деятельность.

Ключевые слова: компетентностный подход, образовательная парадигма, учебный процесс, компетенция, компетентность.

Sergii Sharov. Competence approach: benefits, structure and features

The stringent requirements that apply to modern training of specialists, as well as the need to modernize the content of higher and secondary education in accordance with modern economic, political and social conditions, have led to the introduction of a competence approach in the educational activities of higher and secondary schools. The article presents the advantages of introducing the competence approach, analyzes the definitions of the concepts "competency" and "competence", reveals their essence. It is noted that the competence approach is actively used in many developed countries of the world. Its implementation makes it possible to focus the professional training of graduates on their further employment, to shift the emphasis on the accumulation of knowledge to the development of abilities to use them, to ensure that the training is focused on results and the personality of the applicant. It is noted that a graduate of a higher education institution having developed general and professional competencies becomes more competitive and in demand in the labor market. It is revealed that the main categories of competence-based approach is the concept of "competency" and "competence". It should be mentioned that the concept of competence is broader than the system of the concepts "knowledge – skills – attainments", because it contains emotional-value orientations of the personality and other components. Different definitions of concepts are explained by national peculiarities, the ambiguity of translation from foreign languages, too extended or narrowed interpretation. We consider the problematic issues of the introduction of a competence-based approach to the educational process related to the development of educational programs, the formation of an array of competencies and learning outcomes, a low level of autonomy and activity of students, and insufficient amount without practice.

Key words: competence approach, educational paradigm, educational process, competency, competence.